

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY

czyli

**kontrola, ocena, diagnoza osiągnięć edukacyjnych
ucznia w liceum ogólnokształcącym**

pozwała

**na uświadomienie nauczycielowi korelacji między
wymaganiami, możliwościami ucznia, a ocenianiem jego
wiedzy i nabytych umiejętności**

I. Cele przedmiotowego systemu oceniania.

- dla nauczyciela

kontrola i ocena powinny spełniać następujące funkcje:

- Dydaktyczna – powinna być informacją o stopniu opanowania treści nauczania (czynności) przez ucznia.
- Dydaktyczno – prognostyczna – powinna informować o stopniu znajomości zagadnienia nie koniecznie w oparciu o program wyłącznie szkolny, jest również pomocna przy planowaniu czynności nauczyciela, a także informuje o przyszłych wynikach ucznia na podstawie bieżących ocen dydaktycznych.
- Sterująco – metodyczna – powinna uzmysłwić nauczycielowi konieczność zmiany lub kontynuacji metod pracy z uczniem (dotychczasowe mało skuteczne lub bardzo skuteczne).
- Psychologiczna – powinna obejmować kontekst zdrowia psychicznego i fizycznego ucznia.
- Wychowawcza – powinna uwzględniać zaangażowanie, staranność, wkład pracy, warunki środowiskowe itp.
- Selektywna – powinna odróżniać uczniów dobrze przygotowanych do dalszej nauki od tych, którzy tej umiejętności jeszcze nie posiadli.
- Społeczna – powinna kształtować stosunki w klasie i określić przygotowanie i predyspozycje ucznia do dalszej nauki, pracy (świadectwo kompetencji zawodowej).

- dla ucznia:

kontrola i ocena ucznia mają na celu:

- Poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru postępów i braków
- Motywowanie ucznia do dobrej pracy
- Dostarczenie rodzicom informacji o postępach i trudnościach ucznia

II. Formy, zasady kontroli i częstotliwości oceniania.

1. Przedmiotem oceny są:

- wiadomości – uczeń wie i rozumie

- umiejętności – uczeń potrafi

- postawy – zaangażowanie w proces nauczania – uczenia się (aktywność, gromadzenie i przetwarzanie informacji)

2. Bieżąca ocena osiągnięć edukacyjnych dla uczniów odbywa się według skali stopniowej, czyli opis wymagań edukacyjnych z uwzględnieniem różnicowania:

- na poszczególne stopnie szkolnej skali 1 – 6

lub

- poziomy wymagań:

- Podstawowy – zawiera poziom konieczny i podstawowy co łączy się z oceną dopuszczającą (2) lub dostateczną (3);
- Ponadpodstawowy – zawiera poziom rozszerzony, odpowiadający ocenom 4,5,6.

3. Uczeń otrzymuje dwie oceny sumujące tj. semestralną i końcoworoczną. Oceny te wystawia się na podstawie ocen cząstkowych.

4. Źródłem wiedzy o osiągnięciach edukacyjnych ucznia i postawie w zakresie uczenia się przyrody są:

- Obowiązkowe formy kontroli:

- a) wypowiedź ustna
- b) wypowiedź pisemna:
  - test
  - sprawdzian

- c) praca domowa
- d) zeszyt przedmiotowy

- Prace nadobowiązkowe:

- a) aktywność na zajęciach w sali lekcyjnej lub w terenie
- b) opracowanie referatu
- c) przygotowanie zajęć
- d) napisanie pracy teoretycznej
- e) wykonanie pracy badawczej
- f) wykonanie pracy dydaktycznej
- g) zapoznanie się z publikacją
- h) przeprowadzenie wywiadu
- i) prowadzenie zeszytu ćwiczeń
- j) aktywność szkolna
- k) aktywność pozaszkolna

Rozliczenie śródroczne i końcoworoczne

Rozliczenie końcoworoczne

A. OBOWIĄZKOWE FORMY KONTROLI:

1. Wypowiedź ustna – minimum
  - a) Ma formę indywidualnej rozmowy nauczyciela z uczniem, podczas której nauczyciel dokonuje kontroli i oceny osiągnięć dydaktycznych ucznia oraz diagnozuje postawę i zaangażowanie ucznia w relacjach interpersonalnych.
  - b) Ponad to (w zależności od aktywności ucznia) ocenie podlegają umiejętności kluczowe za pomocą plusów lub minusów, które mogą wzmacniać lub osłabiać (stymulować) ocenę wystawioną na podstawie aktywności obowiązkowej
2. Wypowiedź pisemna – minimum jedno z następujących:
  - test,
  - zestaw zadań,
  - sprawdziany,
  - a) Ilość i zakres tematyczny zależy od profilu klasy, decyzję podejmuje nauczyciel w porozumieniu z klasą.
  - b) Nauczyciel informuje uczniów o terminie pracy pisemnej, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem (po porozumieniu z klasą) dokonuje odpowiedniego wpisu ołówkiem do dziennika lekcyjnego.
  - c) Jeśli uczeń nie może uczestniczyć w pracy pisemnej w terminie wyznaczonym dla klasy z powodu usprawiedliwionej nieobecności, jest on zobowiązany na pierwszych zajęciach z przyrody po powrocie zaliczyć pracę pisemną albo w uzasadnionych przypadkach ustalić z nauczycielem termin zaliczenia.
  - d) Uczeń może poprawić niezadowolający go wynik pracy pisemnej, ustalając z nauczycielem termin po uprzednim wyjaśnieniu przyczyn niewłaściwego przygotowania się uznanych przez nauczyciela w dzienniku lekcyjnym.
  - e) Jeżeli z przyczyn niezależnych od klasy lub nauczyciela praca pisemna nie może się odbyć w ustalonym terminie, wówczas odbywa się na pierwszych zajęciach lub wcześniej dokonuje się z nauczycielem wyboru nowego terminu.
  - f) Sprawdzone i ocenione prace pisemne nauczyciel jest zobowiązany przechowywać na terenie szkoły przez okres danego roku szkolnego, a na prośbę rodziców ucznia udostępnić je do wglądu na terenie szkoły w czasie przeznaczonym na spotkania z rodzicami lub w

- innym uzgodnionym terminie.
3. Praca domowa ucznia.
    - a) Obowiązkiem nauczyciela jest precyzyjne i zrozumiałe sformułowanie treści pracy domowej, obowiązkiem ucznia jest jej zapisanie w zeszytcie przedmiotowym, oraz w nawiasie zapisanie daty jako terminu wykonania.
  4. Zeszyt przedmiotowy ucznia.
    - a) Obowiązkiem ucznia jest systematyczne i staranne (czytelne i estetyczne) prowadzenie notatek lekcyjnych w zeszytcie przedmiotowym
    - b) Szczegółowe zasady prowadzenia zeszytu przedmiotowego określa nauczyciel.

B. NADOBOWIĄZKOWE FORMY AKTYWNOŚCI UCZNIÓW.

1. Aktywność na zajęciach lekcyjnych obejmuje w szczególności:
  - Zajmowane stanowiska, wyrażanie opinii
  - Pracę w grupie
  - Poszukiwanie materiałów związanych z bieżącymi tematami zajęć
2. Opracowanie referatu polega na jego przygotowaniu i prezentacji (wygłoszeniu a nie odczytaniu) oraz na zainteresowaniu nim słuchaczy (dyskusja).
3. Przygotowanie zajęć polega na opracowaniu scenariusza zajęć lekcyjnych, fakultatywnych lub poza lekcyjnych według wzoru ustalonego przez nauczyciela oraz przeprowadzeniu ich w jego obecności.
4. Napisanie pracy teoretycznej i wykonanie pracy badawczej dotyczącej zagadnień nie związanych z udziałem ucznia w olimpiadzie lub konkursie.
5. Wykonanie pomocy dydaktycznej obejmuje jej samodzielne opracowanie i sporządzenie (ocenia się walory dydaktyczne, metodę wykonania i estetykę).
6. Zapoznanie się z publikacją polega na przeczytaniu pracy popularnonaukowej lub akademickiej, opracowaniu jej streszczenia i dyskusji z nauczycielem na poruszany w niej temat.
7. Przeprowadzenie wywiadu obejmuje działania związane z jego przygotowaniem merytorycznym (w tym opisanie jego celu) oraz rejestrację.
8. Prowadzenie zeszytu ćwiczeń polega na systematycznym wykonaniu zawartych w nim poleceń i przedstawienie go do wglądu na żądanie nauczyciela.
9. Opieka nad hodowlami botanicznymi i zoologicznymi obejmuje cały rok szkolny i może być prowadzona przez zespół uczniów.
10. Aktywność szkolna obejmuje:
  - Działania w zakresie inicjacji i (lub) twórczego udziału w organizacji szkolnych (międzyszkolnych) warsztatów, seminariów, konkursów, wycieczek terenowych itd. z zakresu nauk przyrodniczych,
  - Działalność w ramach koła np.: biologicznego.
11. Aktywność pozaszkolna to udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Realizacja którejkolwiek z form aktywności nadobowiązkowej – jeżeli ma stanowić składnik oceny klasyfikacyjnej ucznia – powinna odbyć się w porozumieniu z nauczycielem.
12. Częstotliwość oceniania:
  - Uczeń jest oceniany – co najmniej raz w semestrze z każdej formy aktywności (odpowiedź ustna, pisemna, inne formy odpowiedzi)
  - Nie ocenia się ucznia w trudnej sytuacji losowej
  - Nie ocenia się ucznia do 5 dni po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności
  - Uczeń może w semestrze zgłosić jedno nieprzygotowanie bez podania przyczyn.

III. Kryteria wymagań na daną ocenę

1. Kryteria oceny wiadomości i umiejętności z przyrody uwzględniają dostosowania do

- indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia.
2. Kryteria oceny wypowiedzi pisemnej (sprawdziany, kartkówki, zadania domowe)
- Zrozumienie tematu 20%
  - Stopień wyczerpania tematu (materiału) – 30%
  - sposób prezentacji jako umiejętność posługiwania się wiedzą i pojęciami,
    - selekcja materiału rzeczowego, logiczne wiązanie faktów,
    - dostrzeganie związków przyczynowo - skutkowych,
    - analiza, porównywanie, wyjaśnianie, uogólnianie, własna ocena – 40%.
  - poprawna polszczyzna – ortografia, styl, język jasny, zwięzły, precyzyjny – 5%
  - konstrukcja pracy, jej szata graficzna – wstęp, rozwinięcie, zakończenie, z uwzględnieniem odpowiednich proporcji, prawidłowo podpisane i opisane rysunki, schematy – 5%

Procent uzyskanych punktów	Ocena
wymagania pozaprogramowe	celujący
od 90%	bardzo dobry
od 75%	dobry
od 51%	dostateczny
od 31%	dopuszczający
30% i poniżej	niedostateczny

3. Kryteria oceny ze sprawdzianu testowego:
- Test jednopoziomowy
    - powyżej 95% poprawnie wykonanych zadań wykraczających poza program nauczania – ocena celująca
    - od 95% poprawnie wykonanych zadań – ocena bardzo dobra
    - od 75% poprawnie wykonanych zadań – ocena dobra
    - od 50% poprawnie wykonanych zadań – ocena dostateczna
    - od 30% poprawnie wykonanych zadań – ocena dopuszczająca
    - poniżej 30% poprawnie wykonanych zadań – ocena niedostateczna
  - Test wielopoziomowy – zaliczenie wielopoziomowego testu następuje po rozwiązaniu od 75% do 80% zadań, pod warunkiem że niższe poziomy w takim samym procencie są wykonywane prawidłowo.
4. Kryteria oceny ustnej:

Opis czynności	Ocena
Odpowiedź samodzielna i poprawna, wykracza znacznie poza treści i umiejętności programowe, wskazuje na szczególne zainteresowanie ucznia przedmiotem	celujący
Odpowiedź samodzielna i poprawna, wyczerpująca w zakresie treści i umiejętności programowych	Bardzo dobry
Odpowiedź zasadniczo samodzielna, wyczerpująca w zakresie wiadomości i umiejętności podstawowych, nieznaczne kłopoty w operowaniu wiedzą przyrodniczą (dobór faktów ich analiza, wnioski, terminologia)	dobry

Opis czynności	Ocena
Odpowiedź niesamodzielna -uczeń zna podstawowe fakty, ale potrafi je zasadniczo bezbłędnie interpretować i dobierać właściwe przykłady tylko przy znacznym ukierunkowaniu przez nauczyciela; istotne trudności w uogólnianiu i wnioskowaniu	dostateczny
Odpowiedź niesamodzielna – uczeń zna fakty elementarne, ale nie dokonuje ich analizy nawet przy znacznej pomocy ze strony nauczyciela; brak umiejętności uogólniania i wnioskowania, istotne błędy w posługiwaniu się terminologią	dopuszczający
Brak wiadomości elementarnych	niedostateczny

5. Kryteria oceny prac domowych:

a) Długoterminowe:

- Praca wykonana starannie – 6,5,4,3,2
- Praca niestaranna

Błędy rzeczowe na poziomie wymagań podstawowych, uczeń nie potrafi omówić pracy - niedostateczny

6. Zeszyt przedmiotowy ucznia:

- Podlega kontroli bieżącej, a jego ocena dokonana jest przed klasyfikacją śródroczną i końcoworoczną, jeżeli bieżąca kontrola ujawni nieprawidłowości w jego prowadzeniu uczeń jest zobowiązany usunąć je w terminie i na zasadach ustalonych przez nauczyciela.

Ocenianie sumujące:

Ustalenie oceny klasyfikacji śródrocznej:

- a) ustalenie oceny za prace domowe
- b) ustalenie oceny za zeszyt przedmiotowy – uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli co najmniej dwukrotnie przed klasyfikacją nauczyciel stwierdził nieprawidłowości w prowadzeniu zeszytu lub stwierdzone nieprawidłowości nie zostały usunięte w terminie i na zasadach ustalonych przez nauczyciela.
- c) ocena form aktywności nadobowiązkowej ucznia:
  - aktywność na zajęciach – jedna ocena
  - pozostałe formy aktywności – druga ocena
- d) analiza ocen uzyskanych za wypowiedzi ustne i prace pisemne
- e) ustalenie oceny klasyfikacyjnej – nie powinna ona być tylko średnią arytmetyczną ocen bieżących

Oceny sumujące:

Ustalenie oceny klasyfikacji końcoworocznnej:

- a) ustalenie oceny za prace domowe krótkoterminowe wykonane w okresie po ostatniej klasyfikacji
- b) ustalenie oceny końcoworocznnej za zeszyt przedmiotowy
- c) ocena aktywności nadobowiązkowej ucznia w okresie po ostatniej klasyfikacji:
  - aktywność na zajęciach – jedna ocena

- pozostałe formy aktywności – druga ocena
  - d) ocena aktywności ucznia podlegająca rozliczeniu końcoworocznemu:
- opieka nad hodowlami i aktywność szkolna – jedna ocena
- udział w olimpiadach i konkursach – druga ocena
  - e) analiza ocen uzyskanych za wypowiedzi ustne i prace pisemne w okresie po ostatniej klasyfikacji

IV. Ocena semestralna/roczna

1. Ocena semestralna wynika z ocen cząstkowych I semestru, a ocena roczna z oceny semestralnej i ocen cząstkowych II semestru, ale nie jest średnią arytmetyczną tych ocen.
2. Największy wpływ na ocenę semestralną/roczną mają oceny za prace klasowe i sprawdziany, znaczący wpływ – oceny za kartkówki i wypowiedzi ustne. Inne oceny mogą wpłynąć na podwyższenie lub obniżenie tej oceny.

V. Warunki uzyskania oceny semestralnej lub rocznej wyższej od proponowanej

1. Na miesiąc przed rocznym (semestralnym) klasyfikacyjnym zebraniem plenarnym RP nauczyciel lub wychowawca jest zobowiązany poinformować ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanych ocenach niedostatecznych.
2. Na tydzień przed rocznym (semestralnym) klasyfikacyjnym zebraniem plenarnym RP nauczyciel lub wychowawca jest zobowiązany poinformować ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanych ocenach końcoworocznych.

W przypadku propozycji oceny rocznej niższej od oczekiwań ucznia uczeń może przystąpić do jednokrotnej (dodatkowej) poprawy obejmującej zakres materiału realizowanego w danym roku. Jeżeli uczeń uzyska z tej poprawy ocenę niższą od proponowanej, ocena proponowana nie ulega obniżeniu.

VI. Warunki wglądu do prac pisemnych

Na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel ma obowiązek udostępnić do wglądu na terenie szkoły sprawdzone i ocenione prace kontrolne.

VII. SPOSOBY INFORMOWANIA RODZICÓW I UCZNIÓW O OSIĄGNIĘCIACH W NAUCE

1. Nauczyciel jest zobowiązany przeprowadzić analizę prac pisemnych, prac domowych i zeszytów przedmiotowych i omówić jej wyniki z zespołem klasowym.
2. Ocena jest jawna zarówno dla ucznia jak i jego rodziców oraz uzasadniona
3. Dwa tygodnie przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców o przewidywalnej dla niego ocenie klasyfikacyjnej
4. Uczeń dokona samooceny własnych osiągnięć edukacyjnych, zapisując obiektywną propozycję oceny po napisaniu pisemnej pracy kontrolnej lub zapisując w zeszycie propozycję oceny śródrocznej i końcowo rocznej.
5. O przewidywanych dla ucznia ocenach śródrocznych i końcowo rocznych nauczyciel informuje na miesiąc przed klasyfikacją.
6. Ocena „niedostateczna” otrzymana przez ucznia w wyniku klasyfikacji śródrocznej, powoduje konieczność zaliczania materiału programowego przedmiotu, z semestru który obejmowała klasyfikacja. Termin i formę zaliczenia ustala nauczyciel z uczniem i jego rodzicami.

7. Uczeń ma możliwość uzupełnienia braków spowodowanych dłuższą usprawiedliwioną nieobecnością poprzez wyznaczenie dodatkowych terminów sprawdzenia i oceny wiadomości i umiejętności ustalając termin z nauczycielem.
8. Uczeń, który jest niesklasyfikowany z przyczyn nieusprawiedliwionych może składać egzamin klasyfikacyjny, a termin składania egzaminu uzgadnia nauczyciel z uczniem i jego rodzicami.
9. Decyzje o egzaminie klasyfikacyjnym ucznia nie sklasyfikowanego z przyczyn nieusprawiedliwionych (biorąc pod uwagę uzasadnienie zawarte w podaniu oraz opinię o uczniu) podejmuje Rada Pedagogiczna.
10. Uczeń klasy niematuralnej, który uzyskał jedną ocenę końcowo roczną „niedostateczną” może zdawać egzamin poprawkowy.
11. Uczeń (lub jego rodzice) składa podanie o dopuszczenie do egzaminu poprawkowego i wyznaczenie terminu.

Formy kontaktu z rodzicami:

- konsultacje
- wywiadówki
- do wglądu prace pisemne ucznia

VIII. EWALUACJA

Po zakończeniu roku szkolnego zespół przedmiotowy jest zobowiązany przeprowadzić analizę przedmiotowego systemu oceniania na podstawie:

- własnego doświadczenia wynikającego ze stosowania tego systemu w danym roku szkolnym
- wyników ankiet ewaluacyjnych dla uczniów (opracowanych przez zespół przedmiotowy) i wprowadzić ewentualne zmiany do systemu oceniania w następnym roku szkolnym.

IX. WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA POZIOMU PODSTAWOWEGO

ZAŁĄCZNIKI :

WYMAGANIA EDUKACYJNE